№. 87.

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 30. PAŹDZIERNIKA ROKU 1798. we WTOREK.

z Paryża dnia 12. Października.

Tuteysze dzienniki zawieraią co naſtępuie „ Liſt prywatny od armii Generała *Buonaparte*, donoſi, iż wyſokość geniuszu i zręczność polityki tego wodza, nadgradza niedoſtatek poſiłkow, które w teraznieyszym ſtanie morza srzodziemnego przeſłać mu nie możemy. Ma iuż teraz kawaleryą od 15,000. *Arabow*, i infanteryą od kilku tyſięcy *Egipcyanow*, tudzież innych *Afrykanow*. Armia iego ieſt teraz w *Syryi*. *Buonaparte* (mowi *Przyiaciel Praw*) wchodzi na teatr zwyciężw. Wszędzie umieszcza na urzędach pierwszych, osoby nayświatleysze w kraiu. Uważaią go tam iako nowego poſłańca *Mahometa*. Dozwala nawet na to, aby ta opinia wszędzie ſię rozchodziła. Nadgradza i karze przykładnie. W pierwszych utarczkach ſtraciliśmy nieco ludzi, lecz teraz żołnierze naſi znayduią ſię w wybornym położeniu, i klima kraiu wiele dopomaga do zagoienia ran.— Przeznaczony do *Palermo* w *Sycyliy* konsul nasz Ob. *Lachevardiere*, który dotąd ieszcze w *Neapolu* ſię znayduie, pisał z tamtąd liſt pod d. 20. Września, w którym między innemi o armii G. *Buonaparte* donoſi naſtępuiące szczeguły. Wspomniony wodz zebrał sobie w *Egipcie* przepyszną kawaleryą, i wszyſtkich użył śrzodkow przezorności dla zapobieżenia zarazie powietrzney. *Francuzi* w czaſie wkroczenia, wszędzie zwycięzcami ſię okazali. Nasza artylerya konna niezmiernym ſtrachem przeięła *Mamelukow*. Armia powiększona ieſt znacznie przez patryotow *Arabow*, którzy ubiegaią ſię o zaszczyt ſłużenia w armii naszey, a nawet wszyscy do niey nie są przypuszczani. Wszyſtko uſtępuie ſławie oręża woiownikow naszych. Co za miły widok patrzeć na muzułmanow z troykolorową ſzarfą i kokardą narodową. W *Egipcie* wszyſtkie kommunikacye między woyſkami są utrzymane etc. etc. *Buonaparte* iuż od dawnego czasu panem ieſt *Suez*.— Generał *Kleber* ma kommendę w *Alexandryi* i nie lęka ſię wylądowania woyſk świata całego w *Egipcie*. *Buonaparte* utrzymuie iak naywiększą karność w armii ſwoiey. Jeden z grenadyerow za to iż barana ukradł, natychmiaſt zoſtał rozſtrzelanym w obozie, w przytomności *Turkow*, na których ta kara wielkie sprawiła wrażenie. — W pierwszych naszych potyczkach utraciliśmy cokolwiek ludzi; niektórzy żołnierze dla łatwieyszego odprawiania drogi i potykania ſię, porzucili swoie żywności, i umarli z głodu i pragnienia; lecz ci nieszczęśliwi byli pożytecznym dla armii przykładem. Tym czasem woyſko nasze przyzwyczaia ſię do klimatu *Egipſkiego*, podobnie iak dawniey do *Włoſkiego*.

Coraz bardziey zanoſi ſię tu na woynę z *Neapolem*. Dwor ten wiele polega na pomocy *Auſtryackiey*, *Angielſkiey* etc. gdyby do nowey zaczepki przyszło.— Ob. *Perrochel* przybył tu z *Hiszpanii*, i czyni przygotowania do wyiazdu do *Szwaycaryi*. gdzie będzie zoſtawał w charakterze poſła Rzpltey. Dwoch także kuryerow z *Madrytu* przybyło do *Paryża*.— Słychać tu, iż fregata, na którey Obywatel *Burnel* z *Rochefort* do *Cayenny* płynął, ſchwytaną tam ieſt od *Anglikow*.— W *Breſt*, *Tulonie* i innych portach naszych, pracuią z naywiększym pospiechem nad robotą okrętów dla naprawienia szkody ponieſioney w potyczce pod *Abukir*.— Generał *Joubert* ieſt ieszcze w *Paryżu*, i odbywa codziennie konferencye z członkami Dyrektoryatu, na których rozmaici także przytomni tu generałowie znayduią ſię. Z G. *Joubert* przyiechał także adiutant iego G. *Boyer*. Generał *Kilmaine* wodz armii *Angielſkiey* rownie ſię tu znayduie. Bytność także niedawna Generała en chef armii *Włoſkiey Brune*, który wziął z sobą ważne inſtrukcye do operacyow woiennych, daie tu powod do wielu domyſłow. Mowią tu wiele o odmianach zayść maiących między generałami en chef armiow naszych.— G. *Chileau* ieſt teraz kommendantem w *Paryżu*.— Przybył tu także P. *Kopp* ſprawuiący intereſſa landgraffa *Heſſen-Kaſſelſkiego*. G. *Bernadotte* iedzie w tych dniach do *Włoch*, dla obięcia tam kommendy nad iedną dywizyą woyſka.— Ceſarz *Marokańſki* kazał uzbroić 8. okrętow, które wypłynęły na chwytanie okrętow handlowych *Niemieckich*. Już dwa takie okręty zoſtały przez nich zabrane.—Podczas uroczyſtości 1. Vendemiaire w rozmaitych okolicach Rzpltey, kobiety odebrały nadgrodę za wyścigi przez nie odprawiane. Tuteyszy poseł *Turecki* częściey ſię ieszcze na mieyscach publicznych widzieć daie.—Z *Breſt* pod d. 4 Października donoszą co naſtępuie: „Wczoray eſkadra *angielſka* przy *Oueſſant* z znacznym konwoiem koło portu naszego przechodziła. *Anglicy* chcą iak ſłychać zaiąć w poſſeſſyą wyspę *Sycylią*, albo przynaymniey zaſtaniać morze tamteysze dla przecięcia nam zupełney kommunikacyi z *Egiptem*. Nie mamy żadney wiadomości o eſkadrze naszey wyszłey ztąd na morze. Ze iednak wiatr ieſt pomyślny, przeto spodziewamy ſię, iż ſtanęła na mieyscu swego przeznaczenia. Nieprzyiaciel znowu ſię tu przed portem naszym ukazał, w liczbie 10. okrętow woiennych.“— Lucyan *Buonaparte* brat Generała, który iuż dawniey przeciw odmianom w Rzpltey *Cisalpińſkiey* oświadczył ſię, wydrukował teraz liſt, w którym między innemi rzeczami wyraża: „Dyrektoryat *Francuzki* przeſtąpił władze swoie, odmieniaiąc według właſney woli Konſtytucyą *Cisalpińſką*. Wierzę iednak, iż zamiary iego czyſte były. Należy zapobiedz złemu, kiedy ſię da zapobiedz. Odwołanie Ob. *Trouvé* przekonywa mię o tym, i wszelką troſkliweść moią w tey mierze zaspakaia. Nie pozoſtaie nam teraz, iak cały ten wypadek puścić w niepamięć.“

Gen: *Collin* ieden z kommendantow załogi *Francuzkiey* w *Turynie* odebrał teraz dla ſiebie inne przeznaczenie.— Nowe rozruchy tamże nie były wiele znaczące. Na dniu 29. Września dwoch napiłych żołnierzy *Francuzkich* pokłuciło ſię z ſobą, przytrzymani potym przez *Piemonczykow* odprowadzeni zoſtali do cytadelli. Wielki tłum ludu szedł za niemi aż do bramy, tam ſtoiąca ſtraż *Francuzka* rozumieiąc, iż to było poruszenie ludu przeciw *Francuzom*, dała ognia i raniła 8. ludzi. Lud rzucił ſię potym do kamieni, ale spokoyność wkrotce przywroconą zoſtała.— Dyrektoryat *Helwecki* ofiarował Generałowi *Schauenburg* dla armii iego, kontrybucye wybrane z dyſtryktu *Schwitz*. Lecz ſzlachetny Generał odmowił ten dar, oświadczaiąc, iż obroci tę kontrybucyą na wsparcie tych, którzy uwiedzeni fanatyzmem i intrygą ponieśli ſtratę w oſtatnich utarczkach.— Encyklopedya *Francuzka* ieſt teraz w *Madrycie* na język *Hiszpańſki* wyłożona.—*Dumourier* pracuie teraz nad drugim pomnożonym wydaniem dzieła swego pod tytułem: *Obraz spekulacyiny Europy*.— Rada 500. w taynym wydziale ciągle pracuie w materyach ſkarbowych. *Lecointre Puyraveau* imieniem kommiſſyi ſkarbowey, wniosł przedaż znaczney części dobr narodowych między któremi pomnieysze lasy ſą umieszczone. Nic iednak ieszcze w tey mierze nie uchwalono.— *Tunetańczykowie* w liczbie 1500 do 1800. ludzi wylądowali pod dniem 2. Września na wyspie *S. Piotra*. Mieli banderę *Francuzką*, dla czego mieszkańcy tamteyſi żadnego im oporu nie czynili. Barbarzyńcy rabowali, i zabili do 200 ludzi między innemi 2. Xięży, którzy im ſprzętow kościelnych wydać nie chcieli. Zabrali także z ſobą w niewolą 200 męszczyzn i 200. kobiet iako też wielu konsulow zagranicznych, oprocz *Francuzkiego* i *Angielſkiego*, Ci oſtatni uratowali dwie kobiety, które żonami swemi bydź mienili. Rząd *Sardyńſki* poſłał wparcie nieszczęśliwym, którzy w tym przypadku ucierpieli.

Liſt Ob. *Lachevardiere* Konsula Rzpltey *Francuzkiey* w *Palermo*, datowany z *Neapolu* pod d. 20. Września, opisuie teraźnieysze położenie *Neapolu* i *Włoch*, oraz bitwę pod *Alexandryą*, kładziemy tu z niego niektore nieznane ieszcze szczeguły: „Ob. *Lachevardiere* opisuie nayprzod swoie przybycie do *Neapolu*, i ſkłonności umyſłow względem *Francyi*. Znayduię tu (mowi) imie *Francuzow* w obrzydzeniu; Krola zbroiącego 80. tyſiecy ludzi; Gabinet niechcący odpowiadać na Noty Ob. *Lachaise* sprawuiącego intereſſa *Francyi*; zabroniony dla *Francuzow* przyſtęp do tego portu; nayobrazliwsza dla nas ku *Anglikow* przychylność; nakoniec agenci nasi codziennie spodziewaiący ſię odebrać rozkaz do wyiazdu. Taki ieſt ſtan rzeczy w tym momencie, w którym mam żądać do *Palermy* paszportu. Lud *Sycyliyſki* więcey ieszcze od tuteyszego ieſt przeciw nam rozdrażniony; nasze okręty wypędzane są z portow; mieszkańcy ſtrzelaią do *Francuzow*, lub na nich kamieniami rzucaią; żadna kokarda *Francuzka* nie ieſt tam cierpiana; zgoła nie brakuie w *Sycyliy* tylko *Francuzow* dla uſkutecznienia *nowych nieszporow*.— Dnia onegdayszego przybyły tu dwa okręty, a iutro oczekuią tu trzeciego z *Nelsonem*. Patrzałem memi oczyma, iak Król *Neapolitańſki* wyieżdżał więcey niż o dwie mile na morze, na spotkanie *Anglikow*; dwa przybyłe okręty przywiozły nam dwóch officerow *Francuzkich*, z których ieden kontr-admirał *Blanquet*; obydwa byli uczeſtnikami bitwy d. 1. 2. i 3, Sierpnia. — Naſtępuie potym opisanie bitwy pod *Alexandryą*: „O kwandranſie na 6. godzinę, rozpoczęło ſię ſtrzelanie w naſtępuiącey pozycyi. Nasze 13. okrętow formowały iednę linią; 6. okrętow *Angielſkich* znaydowały ſię między lądem i nami, 7. zaś z przeciwney ſtrony, czternaſty przeciąwſzy przez połowę naszą linią, był przyczyną iż 6. okrętow *Francuzkich* przez długi czas nie mogły być użytemi do bitwy. Przez resztę dnia i przez całą noc ſtrzelano do ſiebie z iak naywiększą mocą; zbliżono ſię do ſiebie na wyſtrzał piſtoletu, a w ten czas użyto z oboiey ſtrony wſzyſtkich wzaiemnego ſiebie zniszczenia sposobow. W tym to razie Admirał *Brueys* zoſtał raniony w głowę i w rękę, atoli nieprzeſtawał dowodzić, gdy kula armatna przecięła go na dwoie, żył tylko kwandrans i chciał na swoim moście ſkonać. Wkrotce kapitan okrętu admiralſkiego Ob. *Casa Bianca*, dawny Deputowany, odłomkiem okrętu śmiertelną w głowę odebrał ranę; zapalił ſię potym ten wspaniały okręt, a wſzyſtkie uſiłowania na ugaszenie pożaru były daremne. Na ten czas tę

młody *Casa Bianca*, dziecko dzieſięcio-letnie, ktory od początku bitwy dawał dowody nadzwyczaynego męſtwa, niechciał ſię schronić na szalupę, ażeby nieopuszczać swoiego ranionego oyca; potrafił iednak położyć go na rzucony w morze maszt, którego i sam ſię uchwycił wraz z intendentem eſkadry, gdy okręt *Wschod* od 120. armat wysadzony na powietrze, okropny wydał łoſkot, i pogrążył w przepaść morſką tych 3ch nieszczęśliwych. — Jedna okoliczność godną ieſt zaſtanowienia, to ieſt: iż poki okręt admiralſki był w całości, poty *Francuzi* mieli przewagę, i ieden okręt *Angielſki* od 74. armat przymuszony był uchylić swoiey bandery, lecz zamieszanie iakie to nieszczęście sprawiło, zabicie lub ranienie prawie wſzyſtkich officerow naszych, kontr-admirał *Blanquet* nurzaiący ſię w swoiey krwi przez odebraną na twarzy ranę; Kapitan okrętu *Franklin* ciężko raniony; Kapitan *Dupetit Thouars* i trzey inni zabici, to wſzyſtko odmieniło poſtać rzeczy. W tym momencie wiele naszych okrętow bez masztow, linow, z zepsutemi armatami, ſtały ſię łupem nieprzyiaciela: Tym czasem bitwa ciągnęła ſię ieszcze dnia 3. między niektoremi naszemi i *angielſkiemi* okrętami. W tym to dniu, nasi woiownicy, ażeby niepoddać okrętu *Tymoleon*, spalili go po wyratowaniu z niego ekwipażu. (Naſtępuie opisanie wypadkow bitwy) Trzy z zabranych okrętow w tak złym były ſtanie, iż nieprzyiaciele ſpalili ie w ſtanowiſku. Wszyscy ieńcy z przyczyny niedoſtatku żywności na flocie *angielſkiey*, odeſłani zoſtali do *Alexandryi*, a ta pomoc ſtanie ſię nader pożyteczną dla armij naszey lądowey. Strata *Anglikow* podług ich własnego zeznania, wynosi tyſiąc ludzi w zabitych, a 1800. rannych; wiele z ich okrętow w naysmutnieyszym są ſtanie, wſzyſtkie zaś znayduią ſię uszkodzonemi. — Nieszczęśliwy wypadek tey bitwy ma dwie przyczyny; pierwsza, iż dozwolono nieprzyiacielowi ſtanąć między lądem i nami; druga a ta głownieysza, iż bitwa odprawiała ſię na kotwicach. — Na wiadomość o tym zdarzeniu, *Maltańczykowie* zbuntowali ſię i zawieſili banderę *Neapolitańſką*, lecz woyſka nasze są panami twierdzow i portu. Król *Neapolitańſki* pod karą śmierci zakazał poddanym swoim dowozu żywności do *Malty*. — Jakkolwiek ieſt wielka ſtrata naszey eſkadry na śrzodziemnym morzu, głowny iey zamiar ieſt dopełnionym, wyprawa iak naypomyślniey idzie w *Egipcie*, a szczeguły które ci wymienię, nadgrodzą ci nie miłe opisanie ktore zrobiłem. Gdy *Buonaparte* przybył dnia 1. Lipca przed *Alexandryą*, znalazł *Egipcyanow* pod bronią, *Anglicy* poprzedzili nas tam trzema dniami, i umyślnie rozrzucili po kraiu trwogę; dnia 2. naſtąpiło wylądowanie, i zdobycie *Alexandryi*.

Municypalność pierwszego okręgu *Paryża* obwieściła o poſtanowieniu potrzebnych kancellaryi na przyimowanie oświadczeń względem zapisow z piąciu klaſs obywatelow. Przy tym obwieszczeniu wydała wezwanie w ktorym między innemi wyraża: „Jeſt ieszcze zapewne obecny waszym umysłom piorunuiący wyrok z wysokości Trybuny Prawodawcow naszych, przeciwko okropney przemocy wydany, obił ſię bez wątpienia o wszyſtkie serca; ieſt to elektryczne czucie którego iuż nic wſtrzymać nie zdoła, a którego poruszenie każdego dotykać powinno. Od dawnego czasu Narody oczekuią na szczęśliwy moment pokoiu. Jużeśmy zaczynali kosztować iego ſłodyczow. Lecz pokonani nieprzyiaciele złożyli na to oręż, ażeby go za moment z większą zapalczywością podnieśli. Wy czuli Oycowie, Matki, opiekuni, ieżeli serce wasze ieſt tym zranione, ieżeli w tym momencie natura gorzkie wam łzy wyciſka, będą one wkrotce osłodzonemi, gdy dzieci wasze za powrotem swoim rzucaiąc ſię w wasze ręce, ofiarować wam będą laury, które zbiorą dla pokoiu i uszczęśliwienia rodzaiu ludzkiego.

Tuteysze dzienniki wyrażaią, iż rząd *Angielſki* zatrudnia ſię teraz zniszczeniem nowego ſpiſku, którego członki ziednoczonemi *Angielczykami* zowią ſię. Mowią, iż przy iednym ſpiſkowym znaleziono mocną proklamacyą z tytułem: *Ziednoczeni Brytańczykowie do ziednoczonych Irlandczykow*, a w ktorey między innemi wyrażono ieſt: *Irlandya* otwartą, a *Anglia* ſkrytą uciſkana ieſt przemocą, rząd chce między nas naſienie rzucić niezgody, lecz niech nas zawsze sprawa powszechna iednoczy. Nasz związek ieſt liczny, a ſkutek iego będzie wkrotce ważny. — Liſt z *Malty* pod dniem 7. Września donoſi, iż tam krew *Francuzka* płynęła pod morderſkiemi sztyletami mieszkańcow *Waletty*. Xięża podżegali do buntu. Gen: *Vaubois* po odiezdzie Generała *Buonaparte* oddał na powrot mieszkańcom broń, ktorą tamten z przezorności im odiął. Insurgenci odbierali żywność z *Neapolu* gdy tym czaſem załoga *Francuzka* iey nie odbierała. Forteca ieſt na rok w pszenicę opatrzona, ma iednak tylko wodę ſtudzienną. *Francuzi* maią kilka fregat i batow kanonierſkich, ktoremi utrzymuią kommunikacyą na morzu. — Zona ſławnego naturaliſty *Fabricius* wyłożyła na ięzyk *Niemiecki*: Uwagi Dyrektora *Lareveillere Lepaux*, nad ſłużbą bożą, zwyczaiami Republikanſkiemi i uroczyſtościami narodowemi.

Jeden z dziennikow *Angielſkich* wyraził co naſtępuie: Stan P. *Pichegru* zawiera w sobie hiſtoryą wielu lat w iednym roku. Generał kommenderuiący, Ambaſſador, Prawodawca, więzień w *Temple*, zdrayca, deportowany, znowu więzień w *Londynie*, nakoniec żebrak. — Kapitan *L'heritier*, który tak dzielnie bronił dowodzonego przez ſiebie okrętu *Herkules*, i który był wzięty płynąc z *Lorient* do *Breſt*, powrocił do *Francyi*. — Dnia 6. inſtytut narodowy odprawił ſeſſyą publiczną, na ktorey po przeczytaniu dyſſertacyi nad fizyką przez Ob. *Laſſus*, o matematyce przez Ob. *Lefevre Gineau*; o moralności i polityce przez Ob. *Daunou*; o literaturze i kunsztach przez Ob. *Andrieux*, Ob. *Juſſieu* Prezydent miał głos ſtoſowny do uroczyſtego uwieńczenia artyſtow, ktorzy podług zdania inſtytutu odnieśli nadgrodę z malarſtwa, ſnycerſtwa i architektury r. 6. Materyą do ubiegania ſię w malarſtwie, była potyczka *Horacyuſzow* i *Kuryacyuszow*, w momencie gdy *Horacyuſz* po śmierci dwoch ſwoich braci, i iednego przez ſiebie zabitego *Kuryacyuſza*, zaczyna bitwę z drugim, tymczasem gdy trzeci *Kuryacyuſz* ſtoi oparty na ſwoim puklerzu. Wielka nadgroda przysądzoną była dla Ob. *Fulchiron-Jean-Harriel*, urodzonego w *Paryżu*, ucznia Ob. *Peyron*. Materyą ſnycerſtwa był *Marcellus* wodz *Rzymſki*, ktory po wzięciu *Syrakuzy*, wſtrzymany przez trzy lata narzędziami woiennemi od *Archimedeſa* wynalezionemi, rozkazuie żołnierzom, ażeby na swoie okręty przenoſili pamiątki kunsztow, ktore ozdabiały to miaſto dla wzbogacenia niemi *Rzymu* ſwoiey oyczyzny. Jedna tylko była za tę pracą nadgroda otrzymana przez Ludwika do *Laviltle* urodzonego w *Poichieux* przy *Gryzonach* w departamencie *l'Eure* ucznia Ob. *Boizot*. Nadgroda w architekturze była za proiekt giełdy dla nadmorſkiego miaſta: za ten odebrał wielką nadgrodę Jozef *Clemence* urodzony w *Paryżu*, uczeń Ob. *Reverchon*; druga nadgroda doſtała ſię Ob. *Ami-Joseph-Pompon z Paryża*, uczniowi Ob. *Percier*. Uczniowie, ktorzy otrzymali większe nadgrody, odeſłani będą do *Rzymu* dla doſkonalenia ſię w swoich naukach, kosztem Rzpltey. Ob. *Camus* zdał potym ſprawę z dzieł przez Instytut przedſięwziętych; lub pod iego dyrekcyą dokonanych. Publiczność z ukontentowaniem widziała, iż dany będzie dalszy ciąg opisu kunsztow, rozpoczątego przez bywszą akademią umieiętności. Ob. *Cuvier* czytał wypis z dzieła o zwierzu, ktorego kości w gipsowym kamieniu widzieć można w okolicach *Paryża*, a ktorego rodzay iuż temi czasy nie znayduie ſię w żadney znaiomey części świata. Obywatel *Deſſeſſarts* czytał pismo o ſpoſobach umnieyszenia niebespieczeńſtwa ospy naturalney, nawet epidemiczney. Ten tak ſzacowny ſposob zależy na używaniu *Zalapy*, czyli *Salapy*, z przyprawą merkuryalną. Stanął potym na trybunie Ob. *Bougainville*, ktory czytał traktat hiſtoryczny o żeglugach dawnych i teraznieyszych w wyższych ſzerokościach połnocnych. Ob. *Langles* czytał wypis z uczonego dzieła o ięzyku i literarze *Arabſkiey*. Ob. *Lacepede* mowił o przemyśle i czułości ptakow; to co w tey mierze powiedział, mogłoby uchodzić za twor poezyi, gdyby mniey znano całą dokładność filozofij tego poſtrzegacza natury. Ob. *Daunou* czytał programma proponowane przez klaſſę nauk moralnych i politycznych, ułożone przez Ob. *Roederer*, względem uſtaw nayzdolnieyszych do zaszczepienia moralności i ſzczęścia. Publiczność ſłyszała potym o ſkutkach nowych docieczeń o kamieniach w pęcherzu, i niektorych ſzczęśliwych probach w ich rozpędzeniu przez Ob. *Fourcroy*. Te rozmaite czytania zakończone były wierszami o malarſtwie przez Ob. *Ducis*, ktoremu pokilka razy przerywały głos powszechne oklaſki.

Odtąd iak lud nie miesza ſię iuż do Polityki, oprocz w pewnych uroczyſtościach w ktorych mu pozwolone ieſt używanie iego samowładności, dwa wielkie cele dzielą pomiędzy ſiebie zatrudnienia *Paryżanow*, intereſſa i roſkosze. Zycie ich krąży w tym dwoiſtym kole. Z rana ubiegaią ſię do Miniſtrow, do Dyrektoryatu, do ſkarbu, do adwokatow, bankierow, a nadewſzyſtko do banku. Jeſt to godzina kariolkowa. Wieczorem kiedy pogoda pozwala, iedzie ſię ieszcze aż do *Muſſeaux*, do *Bagatelle*, iedynie dla tego, ażeby powiedzieć, iż ſię ztamtąd powraca. Naſtępuie potym teatr, a ten ieſt w *Paryżu* dla wſzyſtkich guſtow, lecz guſt zdaie ſię być podzielonym między *Francuzkiemi* i *Włoſkiemi*. Pani *Angot* iuż zaniedbana, panowanie potworow zaczyna uſtawać. Po ſpektaklach iedzie ſię do *Frascati*, do *Frine*, do *Bouillotte*, na koncert, bal, a to ieſt godzina fiakrow, i karet o 3ch latarniach. A wizyty? iuż teraz nie w modzie. A towarzyſtwa? i te znikły. Teraz iuż nikt nikogo nieodwiedza, lecz ſię wszyscy spotykaią wszędzie. Nic nie ieſt wygodnieyszego: mniey ceremoniow, mniey nudow, dla ſkrocenia czasu nie ma iuż potrzeby szarpania ſławy bliźniego. Taki ieſt *Paryż*; czyliż ſię w nim bawią? tak mowią, maią ſię za szczęśliwych, a iak powiedział przyiemny *Colin*: *Mniemać ſię ſzczęśliwym, ieſt to być nim.*

Dnia 13. Października.

Generał *Joubert* ma zaſtąpić mieysce Generała *Brune* we *Włoszech*, gdzie iak mowią, uformowane będą trzy armie. — Generał *Moulin* mianowany ieſt tymczasowo Generałem kommenderuiącym armią *angielſką*. Twierdzą iż tą nominacya ſtanie ſię oſtateczną, przez poſtanowienie armij *Irlandzkiey*, która powierzona będzie Generałowi *Kilmaine*. — Ob. *Haller* powrocił do *Paryża*. Mowią iż przywołany tu zoſtał do interoſſow ſkarbowych. — Zapewniaią iż przywieziono tu liſty proſto od armij *Egipſkiey*. Donoszą one o ciągnieniu *Francuzow* do *Syryi*, i o ich dyrekcyi ku odnodze *Perſkiey*, gdzie ſpodziewaią ſię znaleść wyprawę Admirała *Richery*. — Dyrektoryat Wykonawczy z powodu uśmierzonego w *Turynie* rozruchu, pisał do Generała *Menard* liſt naſtępniący: *Dyrektoryat Wykonawczy dowiedział ſię z ukontentowaniem o twoim Obywatelu Generale poſtępowaniu w* Turynie *dnia 30. Fructidora; na dowod tego mianuie cię przez dziſieyſzą ſwoią Rezolucyą kommendantem tey twierdzy.* — *P. S.* General-Adjutant *Colin*, kommendant cytadelli *Turyńſkiey* zoſtał zawołanym do *Paryża*, a Generał *Menard* kazał aresztować officerow, ſprawcow rozruchu 30. Fructidor, i zaprowadzić ich ich do twierdzy *Biancon*, ażeby tam byli sądzeni.

Jeden z naszych dziennikow umieszcza naſtępuiący obrachunek ſił *Auſtryi*, *Roſſyi*, i *Pruſs*. *Auſtrya* w infanteryi 250. tyſięcy, w kawaleryi 45. tyſięcy; w artylleryi 15. tysięcy; Pioniery, ſapery, pontoniery, 10. tyſięcy; w ſtrzelcach pieszych 22. tyſiące. Całkowicie 342. tyſiące. *Roſſya*: w infanteryi 300. tyſięcy; w kawaleryi 50. tyſię: w artylleryi 20. tyſię: procz 100. ludzi woyſka nieregularnego tak w kawaleryi iako i w infanteryi. ſumma 470. tyſięcy ludzi. *Pruſſy* w infanteryi i ſtrzelcach 180. tyſięcy; w kawaleryi 40. tyſięcy; w artylleryi 12. tyſięcy. ſaperow, pionierow etc. 7. tyſięcy. Całkowita ſumma 239. tyſięcy ludzi.

z Bruxelli dnia 14. Października.

Mowią tu, iż Gen. *Joubert* otrzyma kommendę we *Włoszech* lub w *Szwaycaryi*, i że iuż do *Niemiec* nie powroci. — W *Dunkierce* znayduie ſię gotowych 1000 grenadyerow, 400 kawalerzyſtow bez koni, i 4. bataliony infanteryi z wielu kanonierami, ktorzy za naypierwszą porą pomyślną, wypłyną do *Irlandyi*, gdyż rząd

Francuzki postanowił częstemi wyprawami *Anglików* w własnym ich kraiu nękać.

z Hagi dnia 16. Października.

W piątek kommissya wyznaczona do podziału krajów Rzpltey na departamenta, zdała swoy rapport który ma bydź drukowanym.— Długi prowincyonalne zamieniane są iuż teraz w narodowe. Obligi Xięcia *Orany* jeszcze pod tę ustawę nie podchodzą, dopóki w tey mierze ciało prawodawcze wyroku swego nie wyda.— Gen: *Championnet* miał obiąć kommendę woysk *Francuzkich* u nas będących, wszakże słychać, iż Gen: *Hatry* tymczasowo przy kommendzie zostanie.— Nasz Dyrektoryat przesłał ciału prawodawczemu kopią mowy, którą nowy poseł miał na audyencyi swoiey.— W tey mowie wyraził między innemi. „ Przynoszę same tylko wyrazy pokoiu, idzie tu tylko o negocyacye, których celem iest umocnienie niepodległości i szczęścia *Batawów*, bez handlu nie masz żadney exystencyi dla Rzpltey *Batawskiey*, a bez spokoyności żaden handel utrzymać się nie może; dla tego każda reakcya unikaną bydź powinna, która osłabiaiąc władzę rządu, zmnieyszyłaby zaufanie iakie lud mieć powinien w trwałości konstytucyi od niego przyiętey. „ — Traktat handlowy będzie wkrotce ważnym skutkiem tych negocyacyów rozpoczętych.

Od brzegów Dunaiu dnia 7. Października.

Pokazuie się z obrotów woysk *Austryackich*, iż niemyślą ustąpić z *Bawaryi*. Nayprzod iż w przypadku woyny z *Francyą*, *Bawarya* ma między *Dunaiem*, *Iller*, *Iser*, i *Inn*, wyborne stanowiska woienne, za pomocą których można z łatwością bronić granice *Austryackie* przeciwko attakom *Francuzkim* od strony *Szwaycaryi* i *Voralberg*. Powtore, wzdłuż *Dunaju* nie ma żadney twierdzy procz *Ingolstad*, ktory zastania tę rzekę aż do *Inn*. — Generał *Mylius* odebrał rozkaz wyprowadzenia kontingensu Rzeszy z fortecy *Ingolstad*, a na mieysce iego obiąć ią ma 8000. woyska Cesarskiego. Rozkazano tam także ściągnąć wielką artylleryą *Austryacką*. Niewątpią tu iuż o rozpoczęciu woyny. Ogromne przygotowania *Austryi*, maią w celu nietylko woynę odporną, ale i zaczepną, gdyż osądzono iż to iest iedyny sposob zwycieżenia *Francuzow*. Armia Cesarska znayduiąca się w *Bawaryi*, ma być wzmocniona 12. batalionami, i 20. szwadronami.

z Brünn dnia 20. Października.

Listy z *Semlina* donoszą, iż *Mustafa* Gubernator *Romelly* znowu ma bydź kommendantem w *Belgradzie*, i że tam z znacznym korpusem dąży. Tym czasem wiadomo iest, iż on podniosł sztandar rebellii na wzor *Basmana-Oglu*. Nic więc w tych okolicznościach zrozumieć nie można, to tylko pewna, iż żądał od *Porty* gubernatorstwa *Belgradu* w tonie wcale nieprzystoynym. Przed kilku dniami słyszano za *Belgradem* bardzo mocną kanonadę, i zaraz rozgłoszono, iż *Mustafa* iako buntownik ciągnie przeciw *Belgradowi*. Należy czekać iednak potwierdzenia. Tym czasem donosiemy za rzecz niezawodną, iż *Serwianie*, z powodu ukaranych śmiercią przez *Kaymakana* w *Belgradzie* kilku wspołziomkow swoich, w wielkim są zaburzeniu. Znaczna ich liczba opuściła domy, i w lasy się udała.

Od granic Austryackich dnia 20. Października.

Obszerna deklaracya woyny *Porty* przeciw *Francyi* w 4. arkuszach zawarta, i w sposobie *Europeyskim* napisana, okazuie, iż obce pioro do niey użyte było.— Arcy-Xiąże *Karol* otrzymał teraz potrzebne instrukcye, w przypadku gdyby poruszenia woysk *Francuzkich* we *Włoszech* i *Szwaycaryi* przymusiły dwor Cesarski do użycia przeciw nim silnych środkow.— Hrabia de *Bellegarde*, który dawniey przy boku Arcy-Xiążęcia *Karola* zostawał, odebrał nagły rozkaz udania się do Generała kommenderuiącego we *Włoszech* hrabiego de *Wallis*. Powiozł z sobą rozkazy, aby armia tamteysza miała się na ostrożności przeciw niespodziewaney napaści *Francuzow*.— Rozchodziła się wprawdzie wiadomość o wzięciu szturmem fortecy *Widdynu* i że *Bassman-Oglu* kapitulował pod warunkiem, iż życie mu darowane zostanie, i wygnaniem tylko ukarany będzie, lecz wieść ta była falszywą, gdyż ministerium *Wiedeńskie* żadney o tym urzędowey nie ma wiadomości.— *Francuzi* osiedli w *Morei* dowiedziawszy się o deklaracyi woyny *Porty* uszli do wysp *Francuzkich*, dawniey *Weneckich*.— Stany *Czeskie Węgierskie* i *Austryi* miały oświadczyć, iż z przykrością widzieć będą kraie swoie zastąpione przez obcą siłę; że w przypadku woyny gotowe są uczynić nadzwyczayne ofiary tak w ludziach, iako też i w pieniądzach dla utrzymania honoru i praw korony Cesarskiey. Już na ten koniec waleczny Narod *Węgierski* zobowiązał się powstać w massie.— Zapewniaią o poruszeniach insurrekcyinych w *Morei i Macedonii*. Ostatnie wiadomości z *Macedonii* zawieraią w sobie, iż *Francuzi* utrzymuią wielką liczbę Emissaryuszow na wyspach *Archipelagu*. Ci Emissaryusze przebrani w ubior *Turecki*, przebiegaią miasteczka i wsie, zaszczepiaiąc w nich nasiona buntu. Rząd kazał ich pilnie śledzić.— Podług ścisłego obrachunku sił użytych przeciwko *Bassmanowi-Oglu*, pokazuie się, iż ten Buntownik dał iuż odpor więcey niż 180 tysiącom woyska, a zatym trudno wierzyć, izby mogł bydź pokonanym od 30. tysięcy ludzi którzy się zostaią Baszy *Natolii*.

z Lindau dnia 5. Października.

Dziś pobiegł ztąd kuryer do głowney kwatery w *Friedberg*, z wiadomością, iż *Francuzi* całą okolicę *Renu* przy *Szwaycaryi* i iezioro *Konstancyeńskie* osadzili w liczbie 8000. ludzi, tudzież wielu armatami wzmocnili, w *Arbon* zaś i *Rorsbach* zaieli w rekwizycyą wszystkie statki. Część rządu Cesarskiego w *Konstancyi* odebrała rozkaz wyruszenia do *Freyburga*. Prałaci i proboszcze tamtych okolic pakuią swoie sprzęty. Wszystko przybiera tam postać woienną. Do kraiu *Gryzonow* woyska *Francuzkie* z iedney, Cesarskie z drugiey strony, gotuią się do wkroczenia.

z Manheimu dnia 16. Października.

Od trzech tygodni woyska *Francuzkie* nieprzestannie ściągaią się *Renem* do *Szwaycaryi*. Rachuią tu do 25. tysięcy woyska, które ma być tam na to przeznaczenie od armii *Moguncki*ey oddzielone. Listy z *Bazylei* donoszą, iż wielka część woyska ma się w krotce do *Włoch* udać.

Od brzegów Menu dnia 18. Października.

Od kilku dni wielka liczba woysk *Francuzkich* przechodzi z prawego brzegu na lewy, ku wyższemu *Renowi*. Garnizon *Moguncki* wziął też samą dyrekcyą, i przez inne woyska iest zastąpionym: Dnia 14. przybył z *Paryża* kuryerem, ieden officer do *Friedberg*; od tego momentu mowią, iż głowna kwatera ma być przeniesiona z tego miasta do *Moguncyi*.— Podług listow z *Strazburga*, garnizon tego miasta wyszedł dnia 13. do *Szwaycaryi*. Też pisma donoszą, iż *Pichegru* i inni zbiegli z nim deportowani, umieszczeni zostali na liście emigrantow, i że ich maiątki uznane będą za własność narodową.

z Frankfortu dnia 13. Października.

Kilka brygad iest teraz w marszu do lewego brzegu *Renu*, gdzie się wiele woyska *Francuzkiego* zebrało. Do *Schaffhauzen* weszło 600. ludzi, a do *St Gall* przeszło 3000. gdzie iak słychać, nadciągnie takze Generał *Schauenburg* z 10,000. ludzi i założy tam kwaterę głowną. Tym poruszeniem woysko *Francuzkie* zbliżyło się do ieziora *Konstancyeńskiego*, i do korpusow *Austryackich*.— Poseł *Rossyiski* w *Rastad* spodziewany, ma wkrotce przybyć, nie będzie iednak w *Rastad*, lecz w *Karlsruhe* mieszkać. Z nim ukaże się razem na scenie poseł Króla *Węgierskiego* i *Czeskiego*, którym ma być hrabia *Lehrbach*, a mieysce iego na kongresie zastąpi P. *Fahnenberg* teraźnieyszy poseł *Austryacki* w *Ratyzbonie*, lub Pan Konsyliarz *de Bartenstein*.— Poseł *Francuzki* w *Monachium* Ob. *Alquier* uczynił przełożenie przeciw nowym werbunkom woyska w *Bawaryi*.— *Dumourier* mieszka teraz pod *Hamburgiem* w naywiększey cichości pod nazwiskiem *Vauberg*. Używa on tam wsparcia i zaufania Xcia *Heskiego Karola*. Zatrudniał się tłumaczeniem z Niemieckiego *Uwag nad Paryżem Mejera*. Chce koniecznie być zgaduiącym politykiem, i ztąd pochodzi iego chęć w wydaniu obszernieyszey edycyi swego *Obrazu domysłowego Europy*, lecz często się w rachunkach swoich myli. Zaraz po zdarzeniu 18. Fructidora, *Dumourier* zapytany był od iednego z swoich znaiomych, co też sądzi teraz o pokoiu. „Z *Anglią* odpowiedział *Dumourier*, zawrą go republikanie pod iakiemikolwiek warunkami, dla użycia całey potęgi przeciw *Austryi*." Tym czasem wkrotce *Malmesbury* odebrał w *Lille consilium abeundi*, a traktat w *Campo Formio* był podpisanym.— Kunszta *Niemieckie* powiększone zostały teraz przez nowe godne podziwienia dzieła. Pan *Poggi* Artysta *Włoski* przywiozł do *Niemiec* dwa obrazy woyny wolności *amerykańskiey*, zrobione przez pułkownika *Trumbull*. Jak *Tyrteusz* opiewał bitwy które sam staczał, tak *Trumbell* malował krwawe potyczki, których iako Adjutant Generała *Washington* był uczestnikiem. Pierwszy obraz wyrażaiący śmierć Generała *Montgomerty* w *Quebeck*, sztuka nocna która osobliwszym wynalazkiem geniuszu, całe światło odbiera tylko od ognia armatnego, została sztychowaną przez professora *Klemenla* w *Koppenhadze*, drugie dzieło nayprzednieysze sztuki sztycharskiey, iest Pana *Miller* w *Stuttgardzie*, wyobraża potyczkę pod *Bunkershill*, a na czele zgon Generała *Warren*. Wodz ten leży rozciągnięty na ziemi, grenadyer *angielski* chce go ieszcze przeszyć bagnetem. Tym czasem major Angielski *Small* przyiaciel *Warrensa*, uderza pałaszem w ramie zapalczywego grenadyera. Na boku pułkownik Angielski *Pitcairn* rownie śmiertelnie ranny, podpierany iest przez swego syna. Ten szych czułość silnie wzruszaiący, powszechną zyskuie sławę.

Od granic Szwycaryi dnia 14. Października.

Nieustaią dotąd poruszenia w woysku *Francuzkim* i zdaie się, iż wkrotce zaydzie powszechna w stanowiskach odmiana. Wiele batalionow odebrały rozkaz ciągnienia do *Włoch*.— Podług listow z *Coire*, *Gryzonowie* gotuią się do mocnego odporu.— Odpowiedź wielkiey Rady *Helweckiey* na poselstwo Dyrektoryatu pod d. 4. była następuiąca (obacz Nro: 85.) Obywatele Dyrektor: Wielka Rada pospiesza z oświadczeniem wam całego swego ukontentowania z powodu waszego poselstwa pod d. 4. t. m. wszystkie iey członki, ożywione są tym samym czuciem iakie wy okazuiecie. Wasz czysty i oświecony patryotyzm iest pewną poręką, iż będziemy zawsze z wami złączeni, i że razem do iednego dążyć będziemy celu, to iest: do pomyślności oyczyzny, i do iak naywiększey chwały *Helweckiego* ludu. Posiadacie naszą ufność, zasługuycie na nią rownie iak na wdzięczność ludu, a my korzystamy z tey pory dla dania wam tego świadectwa przed całym narodem. Szczęśliwe skoiarzenie naszego z wielkim narodem przymierza, zgodne nayważszych władz *Helweckich* do iednego celu dążenie, są dolkonałym zaręczeniem, iż nasza Rzplta odniesie tryumf ze wszystkich niebespieczeństw, ktoreby iey przygotować mogli ogromni nieprzyiaciele, lub wewnątrz burzyciele złośliwi. Poświęceni ustudze oyczyzny, podaiemy wam braterską rękę i szczere życzeń naszych zaręczenie.— Dnia 5. Rada postanowiła na wniosek Ob. *Bertholet*, iż każda sessya zaczynać się będzie od tych słow. *W Imie Naywyższego Jestestwa rozpoczęte są prace Zgromadzenia.*

z Rastad dnia 16. Października.

Conclusum odpowiednie na ostatnią Notę *Francuzką*, na wczorayszey sessyi ułożone, ma doświadczyć niektorych odmian. Zabroniono zatym naymnieyszey onego kommunikacyi.

Dalszy ciąg wypisu z wotum *Austryi* na dniu 11. Października wydanego. — „Nie może być pozwolono na zniesienie cła w *Elsfelt*, przyiaznego tylko handlowi *Francuzkiemu* z miastem *Bremen*, a w tey mierze powinien być uczyniony osobny układ między stronami interessowanemi, to iest z Xciem *Holszyńskim*, z *Danią* i *Rossyą*, iako o własność, którą W. Xiąże, teraźnieyszy Imperator *Rossyiski* w roku 1773. ustąpił Xciu *de Holstein-Gottorp* Biskupowi *Lubeckiemu*.— Co iest ostrzeżono w artykule 2. względem exystencyi polityczney i niepodległości Konstytucyi miast *Bremen*, *Hamburga* i *Franfurtu*, powinno stosownie do teyże konstytucyi rozciągać się do *Lubeki*, iako i innych miast *Anzeatyckich*.— Postanowienie mostow handlowych sądzi być niepotrzebnym, dla będącego mostu w *Bazylei*, a dosyć dogodnego handlowi. — Co do przeniesienia długow z iednego brzegu na drugi, subdelegowany Cesarski musi się przeciw temu oświadczyć, i mniema bydź pewnym, iż przełożenia w

tey mierze uczynione, zoſtaną wyſłuchanemi, tym bardziey iż *Francya* procz nayżyźnieyszych prowincyow *Niemieckich*, nabywa ieszcze wraz z niemi bogatych funduszow, dochodow kameralnych, i innych niezmiernych źrzodeł, ktoremi zaspokoić może wſzyſtkie długi lewego brzegu. — W Nocie *Francuzkiey* pod dniem 7. Września oświadczono, iż Prawa o emigracyi nie będą ſtoſowane do kraiow uſtąpionych *Francyi*, uczyniono tylko excepcyą względem kraiow nazwanych *przyłączonemi*, na które rozciągniono surowość tego prawa. Z tego powodu ſtarano ſię w poprzedzaiących wotach odwoływać ſię przeciwko tey rożnicy, ponieważ podług wszelkich traktatow i zwyczaiu, kraie te nie będą rzeczywiście należeć do *Francyi*, aż gdy zoſtaną uſtąpionemi przez formalny traktat pokoiu, i że z tego powodu nie mogą przed tą epoką pod iey prawami zoſtawać.— Względem utrzymywania woyſk *Francuzkich* na prawym brzegu *Renu*, maią ſię uczynić nowe miniſtrom *Francuzkim* przełożenia; na mocy zaś zezwolenia na zburzenie *Erenbreitſteinu*, Deputacya domagać ſię ma o pozwolenie wprowadzenia tam żywności.— Co do artykułu 9. oſtatniey noty *Francuzkiey*, ſubdelegowany winien ieſt przełożyć, iż cesarz przez długi czas i aż do końca, znosząc prawie ſam ieden ciężary woyny, odſtąpił traktatem w *Campo-Formio* wszyſtkich praw i tytułow do *Niderlandow*, i *Lombardyi Auſtryackiey*, zoſtawuie zatym Deputacyi decyzyą tey okoliczności, tym bardziey, iż *Auſtrya* przez tyle lat broniła we *Włoſzech*, tego co było spoionym przez konſtytucyą Rzeszy. — Co do części kraiu *Frikthal*, kray ten będąc własnością *Auſtryi*, powinien należeć do osobney negocyacyi *Auſtryi i Francyi*.— Co do 10. Artykułu noty *Francuzkiey*, żądaiącego, ażeby na prawym brzegu nie budowano żadney twierdzy na odległość o 3000. ſążni, artykuł ten potrzebuie tłomaczenia, czyli to żądanie ściąga ſię tylko do *Kehl i Kaſſel*, czyli też do całego prawego brzegu *Renu*. Deputacya Rzeszy ſkłoniwszy ſię na zburzenie iedyney zapory, ktora iey pozoſtaie w *Niemczeh* na prawym brzegu *Renu*, i wyspy *Sant Pierre*, podobne żądanie w iakimkolwiek rozumieniu wzięte, ieſt tak upokarzaiącym dla niepodległego narodu, iż *Auſtrya* nie może przyſtać i zezwolić na tę pretensyą; ſpodziewa ſię zatym po ſprawiedliwości Rządu *Francuzkiego*, iż tego na uczynione sobie przełożenia odſtąpi. — Gdy nadzieia pokoiu coraz bardziey wzraſta, ſub-delegowany kończy wzywaiąc Deputacyą Rzeszy, ażeby czyniła Miniſtrom *Fraucuzkim* nowe przełożenia w tym wſzyſtkim, co ſię może przyłożyć do wyiaśnienia, wytłumaczenia, i wyraźnego oznaczenia niektorych punktow połączonych z głownemi okolicznościami, które co do iſtoty iuż są ułatwionemi i ułożonemi. Pełna zaufania w ſkłonnościach pokoiowi przyiaznych, i w czynionych zaręczeniach o chęci przyspieszenia onego, *Auſtya* (podług dowodow które hiſtorya w każdey epoce podaie o zmienney kolei losow woyny) niewątpi, iż to przynieſie taki ſkutek z którego lud tak długo dręczony, powezmie pewną nadzieię kosztowania rychłych dobrodzieyſtw pokoiu.

Dowiaduiemy ſię, iż woyſka *Francuzkie* znacznie ſię teraz ściągaią w *Szwaycaryi* i nad granicą *Gryzonow*. Woyſka cesarſkie ſpiesznym marszem dążą nad rzekę *Lech*, a artyllerya odwodowa idzie do *Augsburga*.— Znaiomy Generał *van Damme* ma teraz kommendę pod *Strazburgiem*. Oddał on niedawno wizytę margrabiemu *Badeńſkiemu* obok okolicy iego ſtanowiſka przeieżdżaiącemu.

z Zurich dnia 12. Października.

Generał kommenderuiący *Schauenburg* zatrudnia ſię w tym momencie przeglądaniem całey linii woyſk Francuzkich w *Helwecyi*. Wſzyſtko zdaie ſię zapewniać, iż ta armia obeymie ſtanowiſko na brzegach *Renu*. Przybywaiące tu codziennie woyſka, pomykaią ſię częścią ku *Szaffuzie*, częścią ku *Turgowii* ect.

z Rzymu dnia 28. Września.

Od oſtatnich wiadomości, które tu odebrano względem G. *Buonaparte* z *Kairu* pod d. 28. Lipca, nie wiemy doſtatecznie o loſie iego armii; chodzą tu iednak pogłoſki, iż opatrzywszy ſię w wielbłądy i konie, w ciągu mieſiąca Sierpnia rozpoczął podroż do *Bengalu*. Takie ſą donieſienia, które czytamy w naszych gazetach, podług liſtow officerow armii *Egipſkiey*, ktorzy dodaią, iż *Buonaparte* prowadzi z sobą dwoch poſłow *Typpo-Saiba*, którzy na niego oczekiwali w *Alexandryi*.

Ob. *Lacombe St. Michel* wyiechał z tąd do *Neapolu* d. 25. Ten ambaſſador w dzień ſwego do tuteyszey ſtolicy przybycia, pisał do margrabiego *de Gallo* miniſtra intereſſow zagranicznych w *Neapolu*, liſt naſtępuiący: Mości Panie margrabio, będąc od mego rządu mianowany ambaſſadorem do dworu Króla oboyga *Sycyliy*, rozmaite przeszkody niepozwoliły mi do tego czasu tam ſtanąć. Dnia 18. fructidora pisałem z *Genui* do Ob. *Lachaise*, ſprawuiącego intereſſa w moiey nieprzytomności; znam iego pilność; gdyby liſt moy odebrał, byłby mi odpisał za przybyciem moim do *Rzymu*, iak go o to proſiłem. Mam więc powod wierzenia, iż w przeciągu drogi, liſt moy zoſtał przeiętym: używam wszyſtkich oſtrożności, ażeby ten, który teraz mam honor pisać do W. Pana, uniknął podobnego przypadku. Smiem go upraſzać, ażebyś przyłączony tu liſt chciał oddać ſprawuiącemu interessa Rzpltey *Francuzkiey*, ieſt on duplikatą tego, który mu poſłałem z *Genui*; zamiar tego liſtu ieſt, uwiadomić WPana urzędownie o moim przybyciu, i żądać zwyczaynych paszportow, które mi są potrzebne do niezwłocznego udania ſię na przeznaczone mi od mego rządu mieysce etc.—Podpisano: *Lacombe St. Michel*.—P. S. Gdyby pomimo użytych oſtrożności liſt moy WPana niedoszedł, czego domyśliłbym ſię z iego milczenia, mam honor uwiadomić WPana, iż naglony winnym poſłuszeńſtwem dla rozkazow Dyrektoryatu Wyk: udam ſię natychmiaſt do *Neapolu*, dokądby mi sama tylko przemoc przybyć niedozwoliła.— Uroczyſtość założenia Rzeczypospolitey *Francuzkiey* była tu obchodzona d. 22. z naywiększą okazałością na placu S. Piotra, który był nepełniony woyſkiem *Francuzkim*, *Rzymſkim i Cudzoziemſkim*, oraz innych widzow niezmiernym mnoſtwem. Ob. *Duport* kommiſſarz rządowy, G. *Macdonald* i prezydent konsulatu, mieli ſtosowne do okoliczności mowy. Naſtąpiły potym wyścigi konne; wieczorem miaſto i kopuła S. Piotra były illuminowane. Na wszyſtkich ſpektaklach grane były patryotyczne ſztuki bez opłaty. Na teatrze *Tordinone*, amatorowie *Francuzcy* grali tragedyą *Smierć Cezara*, zakończoną przez igrzyſka wyobrażaiące przybycie *Francuzow* do *Egiptu*.

Dnia 29. Dnia wczorayszego 400. legioniſtow cudzoziemſkich wyszło ztąd do *Terraciny*, dla zaſtąpienia części tamteyszego garnizonu.—Woyſka republikanſkie nieprzeſtannie ściągaią ſię do granic *Neapolitańſkich*.

Dla obruszenia powszechney niechęci przeciw rządowi, nieprzyiaciele kraiu rozgłoſili, iż Rzplta *Rzymſka* miała bydź uſtąpioną krolowi *Neapolitańſkiemu*. Z tego powodu kommiſſarze *Francuzcy* wydali obszerny manifeſt, w którym między innemi ieſt wyrażono: Nierząd zniszczył dawne Rzplte, a nowo urodzone w kolebce przydusza. Anarchia w ten czas panuie, kiedy rozkazy rządu ſą zaniedbane. Takie właśnie powiększey części było położenie Rzpltey *Rzymſkiey*. Konſtytucya tyle tylko zachowaną była, ile przynoſiła zyſku Adminiſtratorom, i niektorym w znaczeniu będącym osobom; czyniono spoźnienie sprzedaży dobr narodowych, opierano ſię uſtawom obalaiącym panowanie Xięży, a nawet śmiano rozgłaszać, iż wielki narod własne swe dzieło chce zniszczyć, a ogłoszony wolnym w obliczu świata narod, pragnie oddać w ręce dawnym swoim lub nowym ciemiężycielom. Ale możeż tak śmieszna potwarz pigmeyczykow, czynić szkodę wielkiemu narodowi. Wy Adminiſtratorowie i urzędnicy publiczni, w których pierſiach zarzy ſię ogień wolności, wspieraycie środki od nas przedſiewzięte, a tak połączonemi ſiłami wywrociemy poczwarę nierządu, tę nayſtrasznieyszą nieprzyiaciołkę młodych Rzpltych. Nie lękaycie ſię dziſieyszych *Porsennow*, nadaremnie zbroią ſię niewolnicy, geniuſz wolności czuwa nad niemi, a niezwalczone woyſko *Francuzkie* zaſtania was swoim puklerzem.

z Neapolu dnia 25. Września.

Admirał *Nelson* zawsze ſię tu znayduie, uleczony ieſt zupełnie z rany, którą w bitwie pod *Abukir* odebrał: zapewnia ſam, że zoſtawił 7. okrętow liniowych i kilka fregat przed *Alexandryą*. Fałszywe tłumaczenie odezwy, względem zaciągow woyſkowych uczynioney, sprawiło w tych dniach zamieszania w *Portici*. Mieszkańcy tego miaſta rzucili ſię do broni; Pleban i kommendant mieyscowy byli zabici, dla tego, iż nadto gwałtownie ſobie w tey okoliczności poſtąpili. Hersztow tego poruszenia tu przyprowadzono. Treść rzeczoney odezwy była naſtępuiąca: „ Służba Krolewſka, dobro powszechne i całość pańſtwa, wymagaiąc nieuchronnie iak nayprędszego dopełnienia regimentow, przeto osoby znane z ſwych zaſług J. K. Mci, odebrały rozkaz na dniu 24. Lutego r. t. zgromadzić we wszyſtkich prowincyach tego króleſtwa znaczną liczbę ochotnikow. Dnia zaś 20. Kwietnia wyszedł nakaz do baronow, biſkupow, kapituł i wielu towarzyſtw duchownych, ażeby doſtarczyły naznaczoną liczbę tychże ochotnikow. Lecz dowiedziawszy ſię Król Jmć o opieszałości w wykonywaniu obydwu tych rozkazow, znaglony okolicznościami, które wcale nie cierpią zwłoki, zawieſił cząſtkowe zaciągi, a na ich mieysce spieszne utworzenie prowincyonalnych milicyow w całym króleſtwie nakazał; te milicye maią bydź wcielone do armiow i nieoddzielnie przy nich zoſtawać, aż do końca nadzwyczaynego uzbroienia. Imiona wszyſtkich obywatelow zdatnych do noszenia broni, zapisane będą w kſięgach woyſkowych. Dnia 3. tego mieſiąca rzeczone milicye powinny bydź zupełne, i udać ſię natychmiaſt na mieysce swego przeznaczenia. "

Na przybyłych tu okrętach *Angielſkich* znaydowało ſię wielu officerow *Francuzkich* zabranych do niewoli w bitwie pod *Alexandryą*, między innemi kontradmirał *Villeneuve* (pisma *Paryzkie* donoſiły, iż przybył do *Malty* na okręcie *Wilhelm-Tell*) Wſzyscy ci officerowie uwolnieni zoſtali na ſłowo honoru, iż ſłużyć nie będą w teraźnieyszey woynie, nim zoſtaną zamienionemi. Z tego powodu oddani zoſtali w ręce ſprawuiącego intereſſa Rzpltey *Francuzkiey*.

z Genui dnia 6. Października.

Wiadomość o wypowiedzianey przez *Anglią* Rzeczypospolitey *Liguryiſkiey* woynie, ſprawiła tu mocne wrażenie. Zadaie ona oſtatni cios naszemu handlowi. Donoszą iuż, iż flotta *Angielſka* zbliża ſię na oblężenie naszego portu, i przeymowanie wszyſtkich okrętow, któreby zniego wypłynąć chciały. Generał *Francuzki Dejolle* ma ztąd wyiehać do zatoki *Spezzia*, gdzie wkrotce przybyć maią woyſka *Francuzkie*. Donoszą z *Nicei*, iż przez to miaſto przechodzi wiele woyſk ściągaiących ſię do *Włoch*.— Dnia 3. wielka nasza Rada wydała rezolucyą, którey treść: iż Dyrektoryat Wykon: umocowany ieſt do czynienia wszelkich odmian w zgromadzeniach duchownych oboiey płci, zabrać dobra tychże zgromadzeń i ſprzedać ie na pożytek narodu. Dla członkow tych zgromadzeń poſtanowiona będzie pensya. Cudzoziemscy zakonnicy znayduiący ſię w *Liguryi* w 15. dniach oddalić ſię maią. Ten dekret ſtał ſię przyczyną znacznego nieukontentowania. Wielu z reprezentantow odebrali bezimienne liſty z zagrożeniem śmierci, ieżeli na uſkutecznienie tey reformy zezwolą. Zachodzi wątpliwość, ażeby ią Rada ſtarszych potwiedzić miała.

z Florencyi dnia 6. Października.

Mowią, iż Rzplta *Rzymſka* podała do naszego dworu żądanie poparte przez Rząd *Francuzki*, ażeby Wielki Xiąże uznał tę Rzpltą. To ieſt rzecz pewna, iż dnia wczorayszego wieczorem zdięto herby Papiezkie, które dotąd na pałacu nuncyusza były zawieszone. Nuncyusz nie ma iuż więcey odbierać honorow woyſkowych iak dawniey. Z tąd wnoszą, iż Papież nie będzie iuż w *Toſkanii* uważany tylko iako doczesne mocarſtwo.

Od granic Włoſkich dnia 8. Października.

Zapewniaią, iż Ambaſſador *Francuzki Lacombe St Michel* otzymał nareszcie paszport z *Neapolu*, i przybył do tego miaſta, niezawodną rzeczą ieſt także, iż w *Tulonie* i w *Marsylii* włożono embargo na okręty *Neapolitańſkie*. Statek dnia dziſieyszego z *Tulonu* do tego portu przybyły, wiadomość tę przywiozł.— Przez *Bononią* przechodziło kilka batalionow i szwadronow *Francuzkich* ku granicom *Neapolitańſkim*. Z tegoż miaſta donoszą, iż tam przygotowano mieszkanie dla Gen: *Brune*, który tam ma wkrotce przybyć. Dnia 3. znaydował ſię w *Mantui* dla obeyrzenia ſtanu tey twierdzy.

Kantor tey Gazety ieſt w Rynku Starego Miaſta, w Kamienicy JP. Eberta, pod Nrem 65. na drugim piętrze. — Exemplarz groszy 20.